

04/29**Státní podpora při obnově území postiženého povodněmi
v roce 2002 realizovaná formou povodňových programů**

Kontrola byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2004 pod číslem 04/29. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Josef Pohl.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s prostředky státního rozpočtu určenými na vybrané „povodňové“ programy a posoudit, zda při jejich realizaci byly dodrženy stanovené podmínky pro programové financování a zda bylo postupováno účelně a hospodárně.

Kontrolu provedly v období od září 2004 do února 2005 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru životního prostředí a zemědělství, z územních odborů střední Čechy, severozápadní Čechy, západní Čechy a jižní Čechy.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2002 až 2004.

Kontrolované osoby:

- A. Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“);
- B. Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“);
- C. vybraní příjemci podpor: město Lomnice nad Lužnicí, okres Jindřichův Hradec; obec Brňany, okres Litoměřice; obec Dobřichovice, okres Praha-západ; obec Malenice, okres Strakonice; obec Polepy, okres Litoměřice; obec Strašice, okres Rokycany; Pražská vodohospodářská společnost a. s., Praha; Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava, Vimperk; Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, Praha; Zemědělská vodohospodářská správa, Brno (dále jen „ZVHS“); Povodí Ohře, státní podnik, Chomutov; Povodí Vltavy, státní podnik, Praha; Dvůr Lnáře, spol. s r. o., Lnáře 18, okres Strakonice; Klatovské rybářství a. s., K Letišti 442, Klatovy; Klub rybářů Březí, Březí 251, okres Praha-východ; Rybářství Hluboká a. s., Tyršova 681, Hluboká nad Vltavou; Rybářství Lnáře, s. r. o., Lnáře 71, okres Strakonice; RYBÁŘSTVÍ Třeboň, a. s., Rybářská 801, Třeboň.

Námítky proti kontrolním protokolům, které podaly MZe, MŽP, Povodí Vltavy, státní podnik, Praha, Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, Praha a město Lomnice nad Lužnicí, okres Jindřichův Hradec, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách.

Odvolání proti rozhodnutím o námitkách, které podaly MZe a Povodí Vltavy, státní podnik, Praha, byla vypořádána usneseními senátu NKÚ.

S e n á t NKÚ (ve složení: Ing. Josef Pohl – předseda, Ing. Jiří Adámek, Ing. Petr Skála, Ing. Ladislav Zeman – členové) na svém zasedání konaném dne 18. května 2005
s c h v á l i l usnesením č. 04/29/35
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I.**Úvod**

Podpora ze státního rozpočtu na obnovu po povodních v roce 2002 byla v oblasti vodního hospodářství poskytována z rozpočtových kapitol 329 – Ministerstvo zemědělství a 315 – Ministerstvo životního prostředí. Obě tato ministerstva se ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, podílejí v rozsahu stanoveném tímto zákonem na realizaci státní správy ve vodním hospodářství.

Kontrolní akce byla zaměřena na hospodárnost, účelnost a efektivnost finančních prostředků státního rozpočtu vynaložených na odstranění následků povodní a při obnově území postižených povodněmi v roce 2002 (dále jen „povodně“) z rozpočtových kapitol Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí. Kontrolováno bylo celkem šest povodňových programů nebo podprogramů.

Kontrola NKÚ byla podrobena činnost MZe, MŽP a vybraných investorů při poskytování, čerpání a hospodaření s finančními prostředky státního rozpočtu určenými na odstranění škod způsobených povodněmi.

Kontrola na MZe a MŽP byla zaměřena na řídicí, metodickou a kontrolní činnost při plnění povinností, které jsou správcům programů uloženy obecně závaznými právními předpisy, zejména zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), zákony o státním rozpočtu a vyhláškou č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku. Kontrola byla dále zaměřena na účinnost postupů, které vedly k zajišťování a dodržování podmínek stanovených platnými předpisy pro programové financování a řízení investic, na projektové a investorské zabezpečení a dodržování povinností spojených s přípravou a realizací kontrolovaných investičních akcí. Ověřován byl rozsah a účinnost kritérií, standardů a pokynů stanovených MZe a MŽP při odstraňování škod způsobených povodněmi.

U příjemců podpor byla kontrola zaměřena na plnění funkce investora a účastníka programu vyplývající ze zákona o rozpočtových pravidlech republiky a dalších předpisů a pokynů. U vybraných akcí z uvedených programů byl prověřen proces čerpání a užití finančních prostředků určených na odstranění škod způsobených povodněmi, dodržování povinností spojených s přípravou a vlastní realizací jednotlivých akcí. Kontrolován byl také proces zadávání veřejných zakázek a uzavírání smluvních vztahů.

Celkový objem kontrolovaných finančních prostředků státního rozpočtu v rámci této kontrolní akce činil cca 537 202 tis. Kč.

II.

Programy a jejich financování

A. MZe

1. Charakteristika programů

Cílem programu evid. č. 229 810 „Státní pomoc při obnově území postiženého povodněmi v roce 2002 poskytovaná Ministerstvem zemědělství“ (dále jen „program 229 810“) bylo zajištění obnovy základních funkcí infrastruktury vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu na území postiženém povodněmi. Příjemcem byly převážně obce a města, svazky měst a obcí a vodohospodářské akciové společnosti. Realizace programu byla stanovena pro roky 2002 až 2005. Dokumentaci programu schválilo Ministerstvo financí (dále jen „MF“) dne 23. ledna 2003.

Cílem programu evid. č. 229 110 „Odstranění následků povodní na státním vodohospodářském majetku“ a jeho podprogramu evid. č. 229 113 „Odstranění následků povodně roku 2002“ (dále jen „program 229 110“, resp. „podprogram 229 113“) byla obnova koryt vodních toků a vodních děl devastovaných nebo poškozených povodněmi v roce 2002 a provedení stabilizačních staveb či změn staveb zajišťujících trvalou funkčnost koryt vodních toků v místech poruch a neškodné odvádění vod z přilehlého území. Příjemcem byly státní podniky Povodí, Lesy ČR a ZVHS. Realizace podprogramu byla určena pro roky 2002 až 2005. Dokumentaci programu schválilo MF dne 28. února 2003.

Cílem programu evid. č. 229 210 „Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží“ a jeho podprogramu evid. č. 229 218 „Odstranění škod na rybnících a vodních nádržích po povodních v roce 2002“ (dále jen „program 229 210“, resp. „podprogram 229 218“) byla realizace oprav hrází rybníků a vodních nádrží prokazatelně poškozených

povodní, včetně rekonstrukcí stávajících objektů a odtěžení naplavených sedimentů z rybníků a vodních nádrží, obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků. Příjemcem byli vlastníci či nájemci vodního díla rybářsky hospodařící na vodním díle. Realizace podprogramu byla schválena pro roky 2003 až 2005. Dokumentaci programu schválilo MF dne 4. dubna 2003.

2. Zdroje a průběh financování programů

Programy MZe byly financovány ze státního rozpočtu a vlastních zdrojů příjemců dotací. Na realizaci programu 229 810 a podprogramu 229 113 byl použit úvěr Evropské investiční banky. Finanční prostředky tohoto úvěru (celkem 5,8 mld. Kč) jsou dle potřeby MZe postupně převáděny do jeho rozpočtové kapitoly.

Tabulka č. 1 – Porovnání předpokládaného a skutečného čerpání finančních prostředků státního rozpočtu u kontrolovaných programů v letech 2002 až 2004

(v mil. Kč)

Roky	229810		229113		229218	
	Předpoklad	Skutečnost	Předpoklad	Skutečnost	Předpoklad	Skutečnost
2002	65	64,9	135	134	–	–
2003	590	223,9	1 300	970	200	208,8
2004	590	712,7	2 000	1 053	250	159,1
Celkem	1 245	1 001,5	3 435	2 157	450	367,9
2005	320		1 000		87	

Zdroj: Sestaveno z podkladů MZe.

Z uvedených údajů vyplývá, že v letech 2002 až 2004 bylo skutečné čerpání velmi rozdílné od předpokládaného stavu. Pro období 2005 jako posledního roku trvání programů (podprogramů) a pro jejich finanční naplnění by zbývalo do **předpokládaného objemu** u programu 229 810 vyčerpat částku **563,5 mil. Kč**, u podprogramu 229 113 částku **2 278 mil. Kč** a u podprogramu 229 218 částku **169,1 mil. Kč**. **Nečerpání předpokládaných objemů finančních prostředků je důsledkem nepřesného odhadu výše finančních potřeb, jak bude dále v části III. kontrolního závěru rozvedeno.**

B. MŽP

1. Charakteristika programů

Cílem programu evid. č. 215 810 „Státní pomoc MŽP při obnově území postiženého povodní 2002“ (dále jen „program 215 810“) byla obnova původního stavu částí čističek odpadních vod (dále jen „ČOV“) v sídlech do 2 000 ekvivalentních obyvatel tak, jak byl před povodní, resp. obnova souvisejících vodních děl poškozených povodní. Příjemcem byly obce a města, svazky měst a obcí. Realizace programu byla ukončena v roce 2003.

Cílem programu evid. č. 215 820 „Obnova kvality složek životního prostředí po povodni 2002“ (dále jen „program 215 820“) byla obnova poškozených funkcí složek životního prostředí, s výjimkou škod na hmotném majetku MŽP, zejména asanace luk a pastvin, odstraňování naplavenin, rekonstrukce břehových porostů, výstavba, rekonstrukce a obnovy rybích přechodů a objektů propustků a zvyšování retenční schopnosti průtočných rybníků, zprůchodnění průtočných profilů drobných vodních toků. Příjemcem mohla být jakákoliv fyzická nebo právnická osoba, z programu nemohly být hrazeny škody na majetku MŽP. Realizace programu byla ukončena v roce 2003.

Cílem programu evid. č. 215 010 „Rozvoj a obnova materiálně-technické základny systému řízení resortu Ministerstva životního prostředí“, resp. podprogramu evid. č. 215 018 „Obnova majetku MŽP poškozeného povodněmi roku 2002“ (dále jen „podprogram 215 018“) byla obnova majetku MŽP poškozeného povodněmi, zejména odstranění škod na budovách, vybavení budov, pozemcích, pozemních komunikacích, mostech, vodních tocích, nádržích apod. Realizace podprogramu byla ukončena v roce 2003.

2. Průběh financování programů

Program 215 810 – na realizaci tohoto programu byly pro roky 2002 až 2003 určeny finanční prostředky státního rozpočtu ve výši **141 mil. Kč**. Skutečné čerpání bylo pouze ve výši **2,265 mil. Kč**, což představuje **využití cca 1,6 %** disponibilních prostředků. Tyto finanční prostředky byly poskytnuty a čerpány na realizaci pouze dvou akcí zaměřených na rekonstrukci ČOV a kanalizace. Dotace v obou případech pokryla 100 % vykázaných nákladů. Ostatní prostředky byly rozpočtovým opatřením MF převedeny na žádost MŽP do jiných programů rozpočtové kapitoly Ministerstvo životního prostředí.

Program 215 820 – z tohoto programu bylo financováno 10 akcí. Na realizaci programu bylo poskytnuto **16,3 mil. Kč**, vyčerpáno bylo **cca 13 mil. Kč**, tj. **cca 80% využití**.

Podprogram 215 018 – z finančních prostředků určených na financování akcí tohoto podprogramu ve výši **170 mil. Kč** bylo čerpáno **cca 124,96 mil. Kč**, tj. **73,5 %**. Větší část nevyčerpaných prostředků ve výši 41 mil. Kč byla na žádost MŽP převedena rozpočtovým opatřením MF na financování jiných než povodňových programů určených pro jeho příspěvkové organizace. Více než 4 mil. Kč byly jako nepoužité vráceny do státního rozpočtu.

III.

Systemové nedostatky v řízení programů

A. MZe

1. MZe důsledně neprověřovalo odůvodněnost výše finančních prostředků požadovaných příjemci dotací. U některých kontrolovaných akcí nebyl rozsah škod dostatečně zdokumentován nebo prokázán.

Podkladem pro zjištění rozsahu škod byly protokoly povodňových (škodních) komisí. Tyto protokoly ve většině případů nekvantifikovaly závažný stav v měrných jednotkách. Původní celkový rozsah škod již nebyl dále zpřesňován a MZe v celém průběhu trvání programů stále vycházelo z původních odhadů uvedených ve zjišťovacích protokolech povodňových komisí. Prvotní odhady byly zpřesňovány pouze dílčím způsobem převážně v průběhu realizace akcí. MZe při rozhodování o poskytnutí dotace ve většině případů nepožadovalo předložení fotodokumentace blíže identifikující míru a rozsah poškození, přestože povinnost doložení této dokumentace stanovilo v jím vydaných metodických postupech podprogramu 229 218 a programu 229 810.

Např.:

- Klatovské rybářství, a. s., jako investor při realizaci akce „Rekonstrukce hráze rybníka Kacerna“ s náklady ve výši 10 891 tis. Kč nedoložilo fotodokumentaci požadovanou MZe.
- RYBÁŘSTVÍ Třeboň, a. s., realizovalo akci č. 229 218 1407 „Obnova rybníka Skalice“ s náklady 23 838 tis. Kč, které byly hrazeny ze státního rozpočtu. Protokol o škodách byl zhotoven pouze RYBÁŘSTVÍM Třeboň, a. s., bez účasti příslušné povodňové komise. Jak vyplynulo z protokolu technicko-bezpečnostního dozoru (31. srpna 2002), byla hladina vody 10 cm nad normální výší hladiny, v září a říjnu 2002 byl uveden minimální průtok a normální stav hladiny, ačkoliv dle protokolu o škodách z listopadu 2002 byla držena zvýšená hladina ještě od doby povodní, neboť se upouštěly spodní a větší rybníky. MZe požadovaná fotodokumentace nebyla předložena. Rovněž u akce „Obnova rybníka Tobolky“, která byla realizována v letech 2003 až 2004 s náklady finančních prostředků ze státního rozpočtu ve výši 13 113 tis. Kč, nebyla investorem předložena fotodokumentace požadovaná MZe.

2. V případech vzniku některých škod nebyla prokázána přímá vazba na povodně a z kontrolovaných programů byly hrazeny škody na majetku, který povodně prokazatelně poškozen nebyl.

MZe prověřovalo žádosti o dotace pouze formálně, a nikoliv z technicko-ekonomického hlediska. Tento zásadní nedostatek v činnosti MZe také způsobil, že z dotačních prostředků byly hrazeny opravy objektů vzniklé zanedbáním, resp. absencí průběžné údržby.

Např.:

- Město Lomnice nad Lužnicí uvedlo v žádosti ze dne 16. června 2003 o poskytnutí podpory na akci „Obnova vodovodu Palackého náměstí, Třeboňské předměstí a oblast u nádraží“ výši celkové finanční potřeby 8 524 tis. Kč, dne 15. července 2003 požádalo o změnu tohoto údaje na 14 399 tis. Kč a další žádostí z 28. srpna 2003 o úpravu na 17 088 tis. Kč. Město nezpracovalo investiční záměr. Z fotodokumentace přiložené k žádosti nejsou zřejmé zaplavení příslušných ulic města ani škody, které povodeň na vodovodu způsobila. Rovněž akce „Prodloužení vodovodu“ nesouvisela přímo s povodňovými škodami – jednalo se o stavbu zcela nového vodovodu v délce 110 m pro výstavbu rodinných domků. Fakturováno za prodloužení vodovodu bylo 371 tis. Kč (vč. DPH), z toho bylo z dotace státního rozpočtu uhrazeno 260 tis. Kč.
- Akce „Kanalizace Encovany“ – Obec Polepy je situována v rozsáhlém a členitém území a skládá se z několika územních částí. Z nich povodní byla zasažena pouze jedna územní část, ostatní části obce, mezi nimi i lokalita Encovany, nebyly zaplaveny. Proto nebyla lokalita Encovany zahrnuta do oblasti s přímým zásahem povodně a ani tam nebyly vyčíslovány povodňové škody. Fotodokumentace přiložená investorem k žádosti na MZe se netýká této lokality. Realizací akce byla řešena výstavba nové kanalizace na územní části Encovany, které jsou součástí správního území obce Polepy a jsou napojeny kanalizací do stávající ČOV v obci Polepy (s náklady finančních prostředků státního rozpočtu ve výši 14,879 mil. Kč). Nebylo prokázáno technické propojení kanalizačních systémů. MZe vydalo rozhodnutí o účasti státního rozpočtu, aniž bylo ze strany investora prokázáno, že investiční akce má přímou vazbu na povodňové škody roku 2002. Investiční akce byla připravována již před povodněmi roku 2002, územní rozhodnutí byla vydána již v letech 2000 a 2001.

3. Vzhledem k tomu, že podkladem pro zpracování investičního záměru (dále jen „IZ“) se staly nedostatečné údaje ve zjišťovacích protokolech povodňových komisí, které nebyly dále zpřesňovány, byly požadavky na finanční zdroje uvedené v IZ nevěrohodné.

Cenové údaje uvedené v IZ a zjišťovacích protokolech v porovnání s konečnými cenami prací a dodávek vykazovaly značný rozptyl. Byly zjištěny případy požadavků vysoce nadhodnocených i podhodnocených, kdy konečné ceny prací a dodávek byly v poloviční nebo naopak ve dvojnásobné výši. Tento fakt nesporně ovlivnil výši skutečného čerpání oproti předpokládanému stavu, jak je uvedeno v tabulce č. 1.

4. MZe nestanovilo srovnatelné technicko-ekonomické parametry, které by následně umožnily vyhodnotit efektivnost a hospodárnost kontrolovaných programů.

MZe uvádělo v některých rozhodnutích o účasti státního rozpočtu rozdílné jednotky oproti schválené dokumentaci programů. Tento postup neumožňoval ověřit, zda byly dodrženy maximální hodnoty závazných parametrů uvedených v dokumentaci programů. Ukazatele programů byly z hlediska jejich technického řešení stanoveny nejednoznačně. V některých případech bylo zjištěno, že u objektů vodohospodářské infrastruktury, např. u ČOV a úpraven vody, byl stanoven jako závazný parametr jeden kus nebo jeden komplet.

Cenové ohodnocení jednotlivých ukazatelů programů bylo provedeno pouze na základě vyhodnocení zkušeností MZe z předchozích dotačních titulů. Za jeden ze základních parametrů pro vyhodnocení efektivnosti a hospodárnosti jednotlivých akcí a podprogramů byly stanoveny ceny bez určení závazného postupu jejich výpočtu (kalkulačního vzorce). Nebyly ani použity ověřené rozpočtové ukazatele běžně používané v přípravné dokumentaci staveb.

Např.:

- V rámci akce „Odstranění povodňových škod v okrese Klatovy“, jejímž investorem byla ZVHS, neuváděl žádný z 24 protokolů rozpis škod podle ukazatelů v měrných jednotkách ani v Kč.
- V rámci některých akcí, u kterých byl investorem státní podnik Povodí Vltavy, nebyly v těchto zjišťovacích protokolech uváděny rozpisy ukazatelů v měrných jednotkách, ale pouze výše škod v Kč.

5. MZe nezajistilo dodržování stanovených závazných ukazatelů i vydaných metodických a jiných pokynů a pravidel.

Ze zjištění NKÚ u příjemců podpor vyplývá, že kontroly MZe nebyly prováděny v takovém rozsahu a kvalitě, aby mohly být včas eliminovány především případy, kdy

prostředky státního rozpočtu byly použity v rozporu s účelem, tj. na opravy a pořízení majetku, u kterého nedošlo v důsledku povodní v roce 2002 ke škodám, nebo kdy došlo k financování dodávek, jejichž věcné plnění nebylo prokázáno. Rovněž byly zjištěny případy, kdy kontrolou některých akcí provedenou MZe nebyly shledány žádné nedostatky, přestože podle zjištění NKÚ k pochybením ze strany příjemců došlo.

Např.:

- Povodí Vltavy, s. p., při realizaci akce „Vltava, zdrž Trilčova jezu - oprava opevnění, ř. km 241,77-243,5“ uhradilo uložení vytěženého nánosů (šterkopísku) na skládku. Přitom zhotovitel při předání akce předložil prohlášení, že všechny přebytečný materiál je uložen ve skladu na jeho pozemku k využití pro jeho stavební činnost. Náklady byly zhotovitelem vyfakturovány, ačkoliv mu ve skutečnosti nevznikly a byly příjemcem dotace uhrazeny.
- MZe vydalo rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na akci „Kanalizace Encovany“, aniž bylo ze strany investora – obce Polepy prokázáno, že investiční akce má přímou vazbu na povodňové škody roku 2002. Investiční akce byla připravována již před povodněmi roku 2002, územní rozhodnutí byla vydána již v letech 2000 a 2001. Kontrola MZe provedená dne 5. srpna 2004 nezjistila žádná porušení. Obec Polepy odsouhlasila v soupisu provedených prací a dodávek k úhradě položky v celkové částce 455 tis. Kč, které nebyly věcně provedeny.

B. MŽP

1. Státní pomoc při obnově území postiženého povodněmi realizovaná z programu 215 810 nebyla téměř využita.

Z finančních prostředků určených na program (celkem 141 mil. Kč) bylo skutečně čerpáno pouze 2,265 mil. Kč, tj. 1,6 % z tohoto objemu. O poskytnutí prostředků z tohoto programu nebyl ze strany postižených subjektů zájem.

2. MŽP důsledně netrvalo na řádném zjišťování a dokladování povodňových škod u žádného z kontrolovaných programů.

MŽP při poskytování prostředků nepožadovalo, aby investoři průkazným způsobem dokládali skutečnost, že se jedná o oblast postiženou povodněmi. Existenci přímé vazby na povodňové škody příjemci prokazovali většinou jen stanoviskem krajského úřadu, aniž bylo uvedeno, z jakých podkladů úřad vycházel. Řada stanovisek krajských úřadů potvrzujících postižení území povodní je datována až po podání žádostí o dotaci na MŽP, u jedné akce datum stanoviska i datum vydání rozhodnutí o účasti státního rozpočtu bylo shodné.

3. Do podprogramu 215 018 byl zařazen projekt „Vyhodnocení katastrofální povodně v roce 2002“, který nesplňoval věcné cíle tohoto podprogramu.

Tento projekt byl pouze podkladem pro návrh systémových opatření pro ochranu před povodněmi, a nejednalo se tedy o konkrétní obnovu a odstraňování škod na majetku MŽP. Finanční prostředky na realizaci tohoto projektu byly v roce 2002 čerpány ve výši 20 mil. Kč. MŽP nestanovilo věcný obsah tohoto projektu pro rok 2002 a závazné parametry s podmínkami čerpání rozpočtových výdajů. Kontrolou bylo zjištěno, že v roce 2002 byly finanční prostředky poskytovány v režimu programového financování. V důsledku absence některých podstatných náležitostí podle vyhlášky č. 40/2001 Sb. nelze vyhodnotit efektivnost použití prostředků.

4. MŽP jako správce programu vydávalo rozhodnutí o účasti státního rozpočtu bez časové a věcné vazby na realizované objekty.

Při realizaci programu 215 820 stanovilo MŽP lhůty pro závěrečné vyhodnocení jednotlivých akcí, které však nebyly v souladu s termínem pro vyhodnocení celého programu. Některé akce nebyly do doby ukončení kontroly NKÚ uzavřeny definitivním přiznáním dotace, přesto byl již program vyhodnocen a ukončen. Dále bylo zjištěno, že pro některé akce byl stanoven termín vyhodnocení na srpen 2004, přičemž celý program měl stanoven termín pro vyhodnocení na červenec 2004. U podprogramu 215 018, jehož investorem byl Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka Praha, byla vydána rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na realizaci pěti akcí, které již byly ve skutečnosti dokončeny, předány a investorem

uhrazeny. U některých akcí byly určeny termíny dokončení dřívější, než bylo datum vydání rozhodnutí, jiná rozhodnutí neobsahovala všechny závazné parametry akce ve smyslu vyhlášky č. 40/2001 Sb.

5. MŽP nevycházelo při přidělování prostředků ze „Souhrnné strategie obnovy území postiženého povodněmi v roce 2002“ schválené vládou v roce 2003.

Příspěvkové organizace MŽP tvořily pět největších příjemců dotací. Nejvýznamnější škody způsobené povodněmi 2002 vykázal Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka Praha, jehož areál v bezprostřední blízkosti Vltavy byl zaplaven do výše prvního patra. Kontrolou programů MŽP bylo zjištěno, že podle výše přijatých dotací patřily k nejvíce postiženým oblastem Národní park Krkonoše a Národní park a chráněná krajinná oblast Šumava. Podle zmíněné Souhrnné strategie obnovy však území těchto národních parků nepatřila mezi vymezené postižené oblasti.

IV.

Nedostatky u příjemců dotací

Kontrolou NKÚ byla u investorů zjištěna řada pochybení v průběhu realizace akcí. Nedostatky se projeví zejména při zadávání veřejných zakázek a úhradě faktur za provedené práce a dodávky.

Např.:

- Obec Polepy při realizaci akce „Kanalizace Encovany“ nedodržela ustanovení § 49 odst. 10 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, tím, že záznam o posouzení a hodnocení nabídek pořízený z jednání komise pro posouzení a hodnocení nabídek neobsahuje popis hodnocení a zdůvodnění výběru nejvhodnější nabídky. Obec odsouhlasila v soupisu provedených prací a dodávek fakturaci za práce v celkové částce 455 tis. Kč, které nebyly věcně provedeny.
- Obec Strašice při realizaci akce „Strašice – vodovod a kanalizace – I. etapa“ postupovala v rozporu s ustanovením § 3 zákona č. 199/1994 Sb., neboť nevyhlásila obchodní veřejnou soutěž na dodavatele stavby, ačkoliv výše budoucího peněžního závazku z uzavřených smluv o dílo s vítězným uchazečem o zakázku dosáhla 25 883 tis. Kč (bez DPH). Součástí zadávací dokumentace veřejné zakázky nebyl výkaz výměr. Absence tohoto dokumentu a nedostatečného vymezení množství a druhu požadovaných prací a dodávek byla důvodem, že nabídky oslovených uchazečů uváděly rozdílná množství prací a materiálu. Nebyl tak splněn požadavek ustanovení § 2h zákona č. 199/1994 Sb. na jednoznačnost vymezení položek.
- Povodí Vltavy, státní podnik, Praha v rámci akce „Vltava, zdrž Trilčova jezu – oprava opevnění ř. km 241,77-243,5“ nezajistilo zpracování výkazu výměr, a tím i shodné podmínky pro všechny uchazeče. Zadávací dokumentaci tvořil výkaz výměr, ve kterém byl uveden objem prací, který však nejednoznačně vymezoval použití rozpočtových položek.
- Klatovské rybářství, a. s., při realizaci akce „Rekonstrukce hráze rybníka Kacerna“ poskytlo zhotoviteli čtyři zálohy, z nichž tři přesáhly povolený limit 10% podílu státního rozpočtu. Dvě zálohy byly poskytnuty bez toho, že předchozí záloha byla vyúčtována, jak stanoví Pravidla pro poskytování záloh a příslušná dokumentace programu. Klatovské rybářství, a. s., poskytlo dodavateli zálohy o 6 780,8 tis. Kč vyšší než 10% limit. Obdobně poskytlo při akci „Žinkovy, úprava hráze rybníka Labut“ dodavateli zálohy o 1 860 tis. Kč vyšší než 10% stanovený limit.
- Při kontrole příjemce dotace „Klub rybářů Břeží“ bylo zjištěno, že faktury za dodávku prací ve výši 5 112 tis. Kč (hrazené ze státního rozpočtu) neobsahovaly soupis provedených prací s uvedením výměr a jednotkových cen a došlo k jejich úhradě bez prokázání věcného plnění.

V.

Shrnutí

Z rozpočtové kapitoly 329 – Ministerstvo zemědělství byla v letech 2002 až 2004 uvolněna na odstranění povodňových škod částka cca 3 526,4 mil. Kč. Kontrolou byly zjištěny v činnosti MZe následující nedostatky:

- MZe důsledně neprověřovalo odůvodněnost výše finančních prostředků požadovaných příjemci dotací. U některých kontrolovaných akcí nebyl rozsah škod dostatečně zdokumentován nebo prokázán.
- Žádosti o přidělení dotací posuzovalo formálně, nikoliv z technicko-ekonomického hlediska. Byly tak financovány i akce, které neměly s povodněmi souvislost.
- Nestanovilo srovnatelné technicko-ekonomické ukazatele povodňových programů pro vyhodnocení úspěšnosti jednotlivých akcí i programů jako celku.
- Pro cenové ohodnocení jednotlivých ukazatelů programů nestanovilo závazný způsob ocenění stavebních prací a dodávek (kalkulační vzorec). Při stanovení cen vycházelo pouze ze zkušeností z předchozích obdobných dotačních titulů realizovaných MZe, nikoliv z ověřených rozpočtových ukazatelů běžně používaných v přípravné dokumentaci staveb.

Z rozpočtové kapitoly 315 – Ministerstvo životního prostředí bylo v letech 2002 až 2004 na odstranění povodňových škod poskytnuto cca 140,22 mil. Kč. Kontrolou byly zjištěny následující nedostatky:

- MŽP důsledně netrvalo na řádném zjišťování a dokladování povodňových škod. Existence škod a jejich přímá souvislost s povodněmi v roce 2002 byla často dokládána jen formálním stanoviskem krajského úřadu.
- Státní pomoc při obnově území postiženého povodněmi, na kterou vyčlenilo v rámci programu 215 810 finanční prostředky ve výši 141 mil. Kč, nebyla téměř využita. Skutečné čerpání ve výši cca 2,2 mil. Kč (tj. cca 1,6 %) svědčí o tom, že čistírný odpadních vod v obcích do 2 000 obyvatel nebyly povodně ve větší míře zasaženy.